

УДК 378.147:004:658.5

Тамара КОВАЛЬ

м. Київ

Особливості впровадження системи модульно-рейтингового неперервного контролю й оцінювання результатів навчання з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів

У статті розглядаються особливості впровадження у вищих навчальних закладах системи модульно-рейтингового неперервного контролю й оцінювання результатів навчання з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів, яка базується на накопичувальному, модульному, рейтинговому та наскрізному принципах оцінювання їх готовності до професійної інформаційно-комп'ютерної діяльності, а також на реалізації підсумковому і міжсесійних видах контролю ефективності такої підготовки.

Одним з найважливіших аспектів інтегративних процесів, які відбуваються в європейському освітньому просторі, є введення у вищих навчальних закладах держав – учасниць цих процесів, організаційно-методичних умов, що мають забезпечити можливість академічної мобільності студентів не лише в межах України, а й Європи, інтеграцію в європейський освітній простір, підвищення якості навчання, підтримку Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS). До них можна віднести кредитно-модульну систему організації навчального процесу, яка одержала широке поширення в Європі¹ і починає впроваджуватися в Україні².

Кредитно-модульна система передбачає єдині принципи опанування всіх навчальних дисциплін. Навчальний матеріал кожної дисципліни об'єднується у навчальні модулі, кожен з яких має однакові складові обчислення рейтингу навчальних досягнень студента і здійснюється за нормами однієї і тієї ж методики³.

Згідно кредитно-модульної системи організації навчального процесу, впровадженій у Економіко-правовому інституті Київського національного лінгвістичного університету³, обсяг навчального навантаження студента (трудомісткість навчання) встановлюється в академічних кредитах. Кредит передбачає всі форми та види навчальної діяльності, необхідної для завершення повного академічного року навчання: лекції, семінари, практичні заняття, лабораторні роботи, консультації, індивідуальну, самостійну навчально-пізнавальну діяльність, підсумковий контроль (іспит і заліки), навчальну, виробничу, переддипломну практику, написання бакалаврської, диплом-

¹ Головки М.В., Головки С.Г. Особливості організації та вдосконалення системи навчання в умовах Болонського процесу // Проблеми освіти: Наук. метод. зб. / Кол. авт. – К.: Наук.-метод. цент вищої освіти, 2006. – Вип. 43. – С.8.

² Рішення колегії МОН України „Про стан проведення педагогічного експерименту щодо впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах III–IV рівнів акредитації” 27 січня 2005 р. Протокол №1/2–4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/npd/search>. – Заголовок з екрану

³ Нормативно-методичні матеріали кредитно-модульної системи організації навчального процесу в Київському національному лінгвістичному університеті у 2007/2008 н.р. / Соловей М.І., Шутов О.Г., Максименко А.П. – К.: Ленвіт, 2007. – С. 10–11.

ної, магістерської роботи, державні кваліфікаційні іспити та інші види діяльності, що оцінюються. Ціна кредиту становить 36 годин. Співвідношення аудиторної та самостійної позааудиторної навчально-пізнавальної діяльності студента повинно становити приблизно 1:1, але самостійна навчально-пізнавальна діяльність не повинна складати менше 1/3 і перевищувати 2/3 загального обсягу часу, що відводиться на вивчення навчальної дисципліни. Навчальне навантаження студента протягом одного навчального року складає 60 кредитів (кожен семестр – 30 кредитів).

Важливою складовою кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищому навчальному закладі є система модульно-рейтингового контролю й оцінювання навчальних досягнень студентів з дисциплін.

Теоретичний аналіз науково-методичної літератури та наш власний педагогічний досвід засвідчили доцільність розробки та впровадження у навчальний процес системи модульно-рейтингового неперервного контролю й оцінювання результатів навчання з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів у межах формування їхньої готовності до інформаційно-комп'ютерної діяльності.

Готовність майбутнього менеджера-економіста до професійної інформаційно-комп'ютерної діяльності розглядається як особистісно орієнтована, інтегративна та професійно-діяльнісна характеристика стану суб'єкта навчання, що відображає рівень його досвіду й ерудиції у сфері інформаційних технологій менеджменту, сформованості професійно-значущих якостей і мотиваційних чинників неперервного учіння з інформаційних технологій, одержаних загальних і професійних знань, умінь та навичок з інформаційних технологій.

До складових готовності майбутнього менеджера-економіста до професійної інформаційно-комп'ютерної діяльності ми віднесли мотиваційну, когнітивну і професійно-діялісну.

Мотиваційний складовий характеризується системою показників, що відображають сформовані професійно-значущі якості і мотиви, серед яких домінуючими у студентів мають стати мотиваційні чинники неперервного учіння з інформаційних технологій.

Когнітивна складовий відображає систему змістових та операційних показників загальних і професійних знань, умінь та навичок з інформаційних технологій, одержаних майбутніми менеджерами-економістами.

Професійно-діялісна складовий відображає систему показників професійної інформаційно-комп'ютерної комунікативної, творчої та аналітичної діяльності.

Система модульно-рейтингового неперервного контролю й оцінювання результатів навчання з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів ґрунтується на накопичувальному та наскрізному принципах оцінювання їхньої готовності до інформаційно-комп'ютерної діяльності впродовж усіх етапів професійної підготовки з інформаційних технологій у вищому навчальному закладі під час вивчення кожної дисципліни інформаційно-комп'ютерного циклу, а саме: „Інформатика та комп'ютерна техніка”, „Комп'ютерні мережі та телекомунікації”, „Інформаційні системи в менеджменті”, „Автоматизоване робоче місце менеджера”.

Основою будь-якої системи модульно-рейтингового контролю й оцінювання результатів навчання з дисциплін є впровадження певної шкали (системи) оцінювання та різних видів і методів контролю їх навчальних досягнень.

Основні види оцінювальних шкал – кількісна і порядкова. Кількісна шкала є абсолютною і відносною, а порядкова – ранговою (рейтингова) і дискрипторною

(аналогова і звукова). Під час оцінки навчальних досягнень студентів у вищих навчальних закладах найпоширенішою виявилась рангова або рейтингова система оцінювання. На думку С.У.Гончаренка, „рейтинг (від англ. rating – оцінка, порядок, класифікація) – термін, який означає суб’єктивну оцінку якогось явища відповідно до заданої шкали. У педагогічних науках рейтинг слугує основою для побудови різноманітних шкал оцінок, зокрема під час оцінки різних сторін навчальної і педагогічної діяльності”⁴. Ми визначили рейтинг майбутнього менеджера-економіста з дисциплін інформаційно-комп’ютерного циклу як кількісну суб’єктивну оцінку рівня його готовності до професійної інформаційно-комп’ютерної діяльності. Він виражений багатобальною шкалою успішності та характеризує професійну підготовку з інформаційних технологій у вищому навчальному закладі. Набрана студентом кількість балів на кожному етапі професійної підготовки з інформаційних технологій у вищому навчальному закладі показує досягнутий ним (низький, середній чи високий) рівень готовності до професійної інформаційно-комп’ютерної діяльності та його рейтинг у межах відповідного рівня.

Система модульно-рейтингового неперервного контролю й оцінювання результатів навчання з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів базується на таких основних поняттях, як: *навчальний модуль дисципліни інформаційно-комп’ютерного циклу* – задокументована цілісна частина навчальної дисципліни з логічно завершеною самостійною структурою і змістом; *контрольний модуль дисципліни інформаційно-комп’ютерного циклу* – частина навчальної дисципліни, що передбачає підготовку майбутніх менеджерів-економістів та оцінювання їхньої готовності до інформаційно-комп’ютерної діяльності в обсязі змісту навчального модуля і завершується іспитом чи заліком; *модульний контроль* – оцінювання навчальних досягнень студентів в обсязі матеріалу навчального модуля, винесеного на цей контрольний зріз.

Рейтинг майбутнього менеджера-економіста з навчальної дисципліни інформаційно-комп’ютерного циклу відображає певний рівень його готовності до інформаційно-комп’ютерної діяльності і визначається як сума балів, набраних ним за всі види навчальної діяльності з цієї дисципліни в процесі вивчення всіх навчальних та контрольних модулів, поділена на кількість модулів. Відповідно до рекомендацій Міністерства освіти і науки України⁵ визначення результатів навчальної діяльності студента з кожного навчального та контрольного модулів здійснюється в балах за 100-бальною шкалою накопичувального результату.

До структурних складових професійної підготовки з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів, у межах яких здійснюється оцінювання ефективності професійної підготовки з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів, ми віднесли аудиторну і позааудиторну навчально-пізнавальну діяльність студентів, модульну контрольну роботу та іспит.

На думку А.М.Алексюка, у досвіді вищої школи склалися такі види оцінювання знань студентів – „міжсесійний контроль (попередня перевірка, поточна перевірка, тематична перевірка) та підсумковий контроль (залік, іспит, курсові та дипломні

⁴ Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – С.285.

⁵ Рішення колегії МОН „Щодо запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах III–IV рівнів акредитації” 24 квітня 2003 р. від Протокол №5/5–4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/npd/search>. – Заголовок з екрану.

роботи)⁷⁶. В.В.Ягупов розподіляє всі „форми і методи перевірки і дидактичного оцінювання знань учнів за своїм призначенням і характером на попередні, поточні, контрольні (періодичні) та підсумкові⁷⁷. Н.І.Шиян проаналізувала системи рейтингового контролю навчальної діяльності у вітчизняних вищих навчальних закладах, узагальнила досвід США та інших країн і виявила „принаймні чотири моделі її реалізації, а саме – на підставі щотижневих заліків, за допомогою введення залікових годин (залікових одиниць), з використанням письмової рейтингової контрольної роботи та поточного, тематичного, підсумкового контролю знань, бали за які для кожного студента сумуються від етапу до етапу⁷⁸.

Враховуючи результати досліджень учених, ми вирішили такі основні види контролю, у процесі яких здійснюється оцінювання ефективності професійної підготовки з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів – міжсесійний контроль (попередній, діагностичний, поточний, періодичний, рубіжний) та підсумковий контроль.

Попередній контроль проводиться на I курсі у формі усного опитування студентів під час перших практичних занять з дисципліни інформаційно-комп'ютерного циклу. Він призначений для визначення початкового (низького, середнього чи високого) рівня готовності майбутніх менеджерів-економістів до професійної інформаційно-комп'ютерної діяльності в межах визначених показників оцінювання мотиваційного, когнітивного та професійно-діяльнісного критеріїв ефективності професійної підготовки з інформаційних технологій.

Діагностичний контроль готовності студентів до занять викладач проводить на початку кожного практичного заняття в комп'ютерному класі (протягом 15 хв.) з метою виявлення у студентів прогалин у знаннях з інформаційних технологій, визначення рівня навчальних досягнень та проведення їх аналізу та корекції. У процесі діагностичного контролю визначається рівень одержаних професійно спрямованих знань з інформаційних технологій. Діагностичний контроль здійснюється у формі усного експрес-опитування чи під час комп'ютерного діагностичного тестування.

Нині тестові завдання, що створюються на паперових носіях інформації, є найпоширенішими у вищих навчальних закладах і залишаються найдоступнішими та дешевими. Але такий підхід до контролю знань є „суб'єктивним, оскільки викладач (суб'єкт) сам оцінює не лише якість знань студентів, а і якість своєї роботи. Ось чому досліді, проведені в різних вищих навчальних закладах показали, що різні викладачі одну і ту ж відповідь студента оцінювали різними балами⁷⁹. Тому доцільніше в процесі діагностичного контролю готовності студентів до практичних занять з дисциплін інформаційно-комп'ютерного циклу їм пропонувати тестові завдання оцінювання знань з інформаційних технологій не в паперовому вигляді, а на комп'ютері, оскільки заняття проходять у комп'ютерних класах.

Поточний контроль професійної підготовки з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів здійснюється в межах кожного навчального мо-

⁶ Алексюк А.М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посіб. / Курс лекцій: Модульне навчання. – К.: ІСДО, 1993. – С. 200.

⁷ Ягупов В.В. Педагогіка: Навч. посіб. – К.: Либідь, 2002. – С.408.

⁸ Шиян Н.І. Технологія модульно-рейтингового навчання у вищій педагогічній школі: Автореф. дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.01 / Харківський державний педагогічний університет. – Х., 1999. – С. 10.

⁹ Проблеми освіти: Наук. метод. зб. / М.А.Згуровський, В.М. Доній, А.М.Федяєва та ін. – К.: Віпол, 1996. – Вип. 5. – С.56.

дуля за результатами виконання всіх професійно спрямованих типів завдань репродуктивного, логічного та продуктивного типів проводиться як на практичних заняттях у комп'ютерних класах, так і під час самостійної позааудиторної навчально-пізнавальної діяльності. У процесі поточного контролю визначається рівень когнітивної складової готовності менеджерів-економістів до інформаційно-комп'ютерної діяльності, а саме рівень сформованості в них професійно спрямованих умінь та навичок з інформаційних технологій, а також рівень їх готовності до творчої та комунікативної професійної інформаційно-комп'ютерної діяльності.

Рубіжний контроль професійної підготовки з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів проводиться викладачем на останньому занятті кожного навчального модуля у вигляді модульної контрольної роботи. Така робота є системою навчальних завдань репродуктивного, логічного і продуктивного рівнів складності. Результатом оцінювання модульної роботи студентів є визначений викладачем їх рівень (низький, середній чи високий) готовності до професійної інформаційно-комп'ютерної діяльності.

Періодичний контроль викладач здійснює впродовж семестру як під час аудиторних занять, так і на консультаціях за результатами виконання студентами проектної роботи та її презентації на комп'ютері. Під час періодичного контролю у майбутніх менеджерів-економістів визначається рівень професійно спрямованих аналітичних та творчих умінь інформаційно-комп'ютерної діяльності.

Підсумковий контроль навчальної діяльності студентів проводиться в кінці кожного семестру або навчального року у вигляді іспиту чи заліку. Результати підсумкового контролю визначають рівень готовності менеджерів-економістів до професійної інформаційно-комп'ютерної діяльності за всіма показниками оцінювання ефективності професійної підготовки з інформаційних технологій.

Хоча система модульно-рейтингового неперервного контролю й оцінювання результатів навчання з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів розроблена як накопичувальна, такі види контролю, як іспит чи залік нами залишені, оскільки під час підготовки до них у студентів формуються такі розумові дії, як систематизація й узагальнення навчального матеріалу (вихід на більш абстрактний рівень алгоритмізації інформаційно-комп'ютерних процесів), проблематизація й оформлення інформаційно-комп'ютерного мислення, формування рефлексивних способів мислення, зосередження уваги на інтегративних професійно спрямованих знаннях, уміннях і навичках з інформаційних технологій тощо.

Зменшення обсягу аудиторних годин у навчальних планах та сучасний стан розвитку інформаційного забезпечення відкриває широкі можливості доступу до джерел інформації, зміщує акценти в плануванні навчального процесу в бік самостійної позааудиторної навчально-пізнавальної діяльності, яка дозволяє розкрити у студента можливості глибше розмірковувати, шукати шляхи вирішення проблеми.

Рейтинг майбутнього менеджера-економіста з навчальної дисципліни інформаційно-комп'ютерного циклу визначається викладачем як середнє значення його рейтингів за всі навчальні модулі цієї дисципліни та контрольний модуль, якщо він передбачений.

Розглянемо детальніше, як викладачем здійснюється вимірювання рівня сформованості кожної складової готовності менеджерів-економістів до професійної інформаційно-комп'ютерної діяльності у відповідності до розробленої системи

модульно-рейтингового неперервного контролю й оцінювання результатів навчання з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів.

Оцінювання рівня сформованості *мотиваційної складової готовності менеджерів-економістів до професійної інформаційно-комп'ютерної діяльності* здійснюється в межах таких мотиваційних чинників неперервного учіння з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів: бажання виконувати професійну інформаційно-комп'ютерну діяльність; інформаційні потреби щодо постійного пошуку інформації в мережі Інтернет; інформаційні потреби щодо постійного ділового спілкування з використанням мережних засобів зв'язку; прагнення до лідерства у використанні в професійній діяльності новітніх технічних і програмних засобів; потреба в постійному самонавчанні, саморозвитку та самовдосконаленні у сфері інформаційних технологій; сформовані соціальні інтереси щодо неперервного процесу учіння з інформаційних технологій; сформовані матеріальні потреби щодо неперервного процесу учіння з інформаційних технологій; бажання вивчати дисципліни, зміст яких пов'язаний з використанням інформаційних технологій у майбутній професійній діяльності.

Визначення рівня сформованості мотивації до неперервного учіння з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів як параметрів мотивації до неперервного учіння з інформаційних технологій, можна провести із застосуванням структурно-компонентного методу оцінювання якостей особистостей С.О.Сисоевої. Цей метод передбачає створення для кожного, хто навчається, індивідуальної карти для визначення рівня сформованості мотиваційних чинників. Оцінювання проводиться за трьома рівнями: високий, середній і низький. Думка експертів фіксується в індивідуальній картці кожного студента на підставі результатів анкетування та спостереження. Самооцінка студентів враховується як одна з експертних оцінок. Якщо коефіцієнт рівня сформованості мотивації до неперервного учіння з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів знаходиться між 0 та 0,32, то рівень сформованості мотивації низьким; 0,33 – 0,66 – рівень сформованості мотивації середній; 0,67 – 1 – рівень сформованості мотивації високий¹⁰.

Когнітивний критерій ефективності професійної підготовки з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів оцінюється змістовими та операційними показниками. Змістовні показники когнітивного критерію ефективності професійної підготовки з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів визначають одержані студентами професійно-спрямовані знання з інформаційних технологій.

Високий рівень оцінюється у разі повного і ґрунтовного викладу знань за обсягом, передбаченим навчальною програмою, знань комп'ютерної термінології, логічного викладу знань з аналізом та узагальненням навчального матеріалу, розуміння використання одержаних знань на практиці.

Середній рівень визначається за наявності часткових знань за обсягом, передбаченим навчальною програмою, слабких знань комп'ютерної термінології, у разі логічного викладу знань без аналізу та узагальнення навчального матеріалу, часткового розуміння використання знань на практиці.

Низький рівень засвоєння професійно спрямованих знань з інформаційних технологій оцінюється за умови неповного викладу знань за обсягом, передбаченим навчальною програмою, у разі не знання комп'ютерної термінології, не логічного

¹⁰ Сисоева С.О. Основи педагогічної творчості: Підручник. – К.: Міленіум, 2006. – С. 276–279.

викладу знань без аналізу навчального матеріалу, часткового розуміння використання знань на практиці.

Визначення рівня сформованості когнітивної складової готовності менеджерів-економістів до професійної інформаційно-комп'ютерної діяльності здійснюється в межах визначених вище чотирьох показників змістовного когнітивного критерію ефективності їхньої професійної підготовки з інформаційних технологій за такою схемою: низький рівень – 1 бал, середній рівень – 2 бали, високий рівень сформованості – 3 бали.

Операційні показники когнітивного критерію ефективності професійної підготовки з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів визначають рівні сформованості професійно спрямованих умінь і навичок з інформаційних технологій.

Високий рівень сформованості вмінь і навичок з інформаційних технологій встановлюється в разі правильного і самостійного виконання професійно спрямованих завдань репродуктивного, логічного, продуктивного й аналітичного типів, оформлення їх в електронному вигляді згідно вимог і пред'явлення викладачу у визначений ним термін.

Середній рівень сформованості вмінь і навичок з інформаційних технологій оцінюється, коли правильно і загалом самостійно виконані професійно спрямовані завдання репродуктивного, логічного і продуктивного типів, але після не суттєвих консультацій з викладачем, коли завдання оформленні в електронному вигляді якісно, але із незначними помилками.

Низький рівень сформованості встановлюється за результатами виконання професійно спрямованих завдань репродуктивного типу, найчастіше за допомогою викладача, коли якість оформлення професійно спрямованих завдань в електронному вигляді не відповідає вимогам, а виконання професійно спрямованих завдань здійснюється пізніше терміну, визначеного викладачем.

Оцінювання ефективності професійної підготовки з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів у межах сформованого в них рівня когнітивної складової готовності до професійної інформаційно-комп'ютерної діяльності здійснюється з використанням операційних показників когнітивного критерію за такою схемою: за низький рівень – 3 бали, середній рівень – 4 бали; високий рівень – 5 балів. У залежності від правильності виконання студентом навчальних завдань той чи інший рівень оцінюється викладачем диференційовано за результатами виконання ними самостійних завдань для самопідготовки і практичних та модульних контрольних робіт від час аудиторної роботи.

Професійно-діяльнісний критерій ефективності професійної підготовки з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів оцінюється показниками професійної інформаційно-комп'ютерної комунікативної, творчої та аналітичної діяльності. До показників професійної інформаційно-комп'ютерної комунікативної діяльності віднесено вміння:

- «спілкуватися», тобто працювати в інтерактивному режимі із системною оболонкою MS Windows та пакетами прикладних програм;
- працювати в інтерактивному режимі в локальній інформаційно-комп'ютерній мережі сучасного офісу;
- використовувати засоби електронної пошти, IP-телефонії і чат (chat) з метою ділового спілкування;

- вести діалог та користуватися інформаційно-пошуковими системами в середовищі мережі Інтернет з метою пошуку професійно спрямованої інформації.

Оцінювання цих умінь за низькими, середніми та високими рівнями здійснюється викладачем у відповідних балах у процесі виконання студентами професійно спрямованих завдань під час аудиторної та позааудиторної роботи.

Визначення рівня сформованості професійно-діяльнісної складової готовності менеджерів-економістів до професійної інформаційно-комп'ютерної комунікативної діяльності здійснюється в межах кожного показника ефективності їхньої професійної підготовки з інформаційних технологій так: низький рівень – 3 бали, середній рівень – 4 бали; високий рівень – 5 балів.

На думку С.А.Сисоевої, „сформованість творчої особистості того, хто навчається, визначається актуальним рівнем розвитку його творчих можливостей”¹¹. У своїх дослідженнях вона акцентує увагу на таких важливих творчих уміннях особистості як проблемне бачення, здатність до висування гіпотез, оригінальних ідей, здатність до дослідницької діяльності, розвинена уява, фантазія, уміння виявляти протиріччя, долати інерцію мислення, аналізувати, синтезувати та інтегрувати. До показників оцінювання професійної інформаційно-комп'ютерної творчої діяльності віднесено *вміння*:

- творчо відбирати зміст ділових документів під час їх створення у інформаційно-навчальному середовищі;
- швидко та з фантазією оформляти ділові документи з використанням графічних можливостей комп'ютера;
- легко вирішувати економічні, статистичні та фінансові задачі в інформаційно-навчальному середовищі;
- творчо застосовувати мультимедійну інформацію для створення веб-сторінок, Інтернет-реклам, баз даних сучасного офісу, комп'ютерних презентацій, автоматизованих робочих місць менеджера тощо.

Визначення рівня сформованості професійно-діяльнісної складової готовності менеджерів-економістів до професійної інформаційно-комп'ютерної творчої діяльності здійснюється в межах кожного показника за такою схемою: низький рівень – 3 бали, середній рівень – 4 бали, високий рівень – 5 балів.

Оцінювання низького, середнього та високого рівнів цих умінь здійснюється викладачем у відповідних балах під час поточного та періодичного контролю виконання студентами завдань (практичних робіт, проектних робіт, завдань для самопідготовки тощо) у процесі позааудиторної і аудиторної роботи.

Інформаційно-аналітична діяльність є характерною для менеджера-економіста в процесі виконання професійних досліджень з метою прийняття рішень у сфері управління. Теоретичний аналіз та власний педагогічний досвід засвідчили, що оцінку у студентів аналітичних умінь виконувати професійну інформаційно-комп'ютерну діяльність можна здійснювати за результатами їх творчих проектних робіт, які мають бути інформаційно-аналітичними продуктами, відображати цілісну картину досліджуваної проблеми, містити опис об'єкта дослідження в динаміці. До показників оцінювання професійної інформаційно-комп'ютерної аналітичної діяльності віднесено *вміння*:

¹¹ Сисоева С.О. Основи педагогічної творчості: Підручник. – К.: Міленіум, 2006. Сікорський П.І. Модульно-рейтингова система навчання в ліцеях: Нач.-метод. посіб. – Л.: Академічний Експрес, 1997. – 96 с. – С.266.

- одержувати статистичні чи змістовні характеристики об'єкта дослідження з використанням інформаційних ресурсів мережі Інтернет;
- аналізувати, систематизувати й узагальнювати інформацію під час досліджень певної проблеми з використанням засобів інформаційних технологій;
- здійснювати експертну оцінку та діагностику об'єкта дослідження з використанням засобів інформаційних технологій;
- легко виявляти протиріччя, досліджувати і порівнювати переваги та недоліки об'єкта дослідження з використанням засобів інформаційних технологій.

Визначення рівня сформованості професійно-діяльничої складової готовності менеджерів-економістів до професійної аналітичної інформаційно-комп'ютерної діяльності здійснюється в межах кожного показника за такою системою: низький рівень – 3 бали, середній рівень – 5 балів, високий рівень – 7 балів.

Визначення рівня готовності майбутнього менеджера-економіста до професійної інформаційно-комп'ютерної діяльності в кінці будь-якого навчального модуля здійснюється за 100 бальною системою. Викладач одержує суму середніх значень набраних студентом балів під час оцінювання змістовних показників когнітивного критерію ефективності професійної підготовки з інформаційних технологій (ваговий бал 12), операційного когнітивного критерію ефективності професійної підготовки з інформаційних технологій (рейтинговий ваговий бал 20), професійно-діяльничого критерію ефективності професійної підготовки з інформаційних технологій щодо формування вмінь – інформаційно-комп'ютерної творчої діяльності (рейтинговий ваговий бал 20), інформаційно-комп'ютерної комунікативної діяльності (рейтинговий ваговий бал 20) та інформаційно-комп'ютерної аналітичної діяльності (рейтинговий ваговий бал 28).

Урешті рейтинг майбутнього менеджера-економіста з навчальної дисципліни інформаційно-комп'ютерного циклу, що відображає низький, середній чи високий рівень сформованості його готовності до інформаційно-комп'ютерної діяльності визначається за схемою, поданою в табл. 1.

Таблиця 1

Схема відповідності підсумкового рейтингового балу студента, оцінки за шкалою ECTS та підсумкової оцінки з дисципліни за національною шкалою

Рейтинг майбутнього менеджера-економіста з навчальної дисципліни	Оцінка за шкалою ECTS	Підсумкова оцінка з дисципліни за національною шкалою	Рівень готовності менеджера-економіста до інформаційно-комп'ютерної діяльності
90 і вище	A	відмінно	Високий
82–89	B	добре	
75–81	C		задовільно
66–74	D		
60–65	E		
50–59	FX	незадовільно	Низький
49 і нижче	F		

Опитування викладачів вищих навчальних закладів щодо оцінки ефективності системи модульно-рейтингового неперервного контролю й оцінювання результатів навчання з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів, виявило, що її впровадження у навчальний процес сприяло регулярності відвідування студентами аудиторних занять, систематичній позааудиторній навчально-пізнавальній діяльності студентів, об'єктивності оцінювання їх навчальних досягнень, формуванню відповідальності студентів за результати навчання. Викладачі вважають, що для всіх студентів доцільно застосовувати накопичувальне рейтингове оцінювання в балах, рівневу диференціацію щодо складності завдань для їх самостійної позааудиторної роботи, обов'язковий підсумковий контроль (іспити і заліки) за винятком тих, хто отримав оцінку А (за системою ECTS).

Стаття надійшла до редакції 21.04.08.

Тамара КОВАЛЬ

Особенности внедрения системы модульно-рейтингового непрерывного контроля и оценки обучения по информационным технологиям будущих менеджеров-экономистов

Резюме

В статье рассматриваются особенности внедрения системы модульно-рейтингового непрерывного контроля и оценки обучения по информационным технологиям будущих менеджеров-экономистов в вузах, которая основывается на накопительном, модульном, рейтинговом и сквозном принципах оценивания их готовности к профессиональной информационно-компьютерной деятельности, а также на реализации итогового и межсессионных видов контроля эффективности такой подготовки.

Tamara KOVAL

Features of implementation of the module-rating continuous control and estimation of teaching system of future managers-economists in higher education institutes on the basis of information technologies

Summary

The article deals with the features of implementation of the module-rating continuous control and estimation of teaching system of future managers-economists in higher education institutes on the basis of information technologies. This system is based on the story, module, rating principles of the readiness to professional computer activity evaluation and on the realization of final and inter-session types of preparation efficiency control.